ANG Paghimakas
Pahayagan sang Partido Komunista sang Pilipinas ★ Isla sang Negros
Ginaubayan sang Marxismo-Leninismo-Maoismo
HUNYO 2024

EDITORYAL

Peke nga reporma sa duta, ginahimo nga lehitimo ang monopolyo sa duta kag pyudalismo

ANG ISLA SANG NEGROS SENTRO sang komprador-agalon mayduta. Ang lapnagon nga mga *neoliberal* nga mga polisiya nagtransporma sa isla pakadto sa isa ka higante nga negosyo nga epektibo nga nagkombertir sa agrikultural nga duta para sa komersyal nga gamit. Ginpahapos sang mga burukrata kag ahensya sang gobyerno ang liwat nga pagkonsentrar sang duta pabor sa mga komprador-agalon mayduta kag ang pagsulod sang mga *neoliberal* nga proyekto. Ginpalala lang ni Marcos Jr ang problema sa duta kag mas nangin bulnerable ang mga mangunguma sa pyudal kag mala-pyudal nga pagpanghimulos.

Ang programa nga SPLIT (Support to Parcelization of Land for Individual Titling) nga ginpundohan sang World Bank, kaangay sa mga nauna sini nga Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) kag Comprehensive Agrarian Reform Program Extension with Reforms (CARPER) sang Department of Agrarian Reform (DAR), upod ang New Agrarian Emancipation Act (NAEA) nagbuyagyag sa papel sang burukrasya, nga masami amo man ang mga dalagku nga agalon mayduta, sa paghimo nga lehitimo ang pagpang-agaw sang duta paagi sa nagkalain-lain nga ligal nga mga padihot kag mga lulutsan.

Tungod sa grabe nga reyalidad sang mahal nga pagpanguma kag barato nga *farm gate price* (ukon presyo nga ginhatag sang komprador sa mangunguma para sa ila nga produkto), indi hungod nga nagtugyan sa ila nga duta ang mga imol nga mangunguma, nga naglakip sa kalabanan sa populasyon, pakadto sa mga kamot sang yara

"Peke..." sundan sa pahina 2

"Wasakon..." halin sa pahina 1

sa gahom.

Suno sa bag-o nga datos halin sa DAR Region 6, may yara sang kabilogan nga 229,155 ka ektarya nga duta sa Negros Occidental nga gintigana para sa repormang agraryo sugod 1972. Sa karon, may yara pa 28,144 ka ektarya nga wala mapanagtag nga duta. Gamay na ini nga porsyento sa una nga pagtan-aw, kag daw kadalag-an sang reaksyonaryo nga gobyerno. Apang sa likod sang indi mapatihan nga datos, amo ang nagadamu nga isip sang ARBs nga wala na nagapanag-iya sang ila duta. Sadtong 2013, 70 porsyento sang mga duta nga ginpanag-iyahan sang mga ARB sa Negros Occidental ang nagbalik na sa kontrol sang mga dalagku agalon mayduta-komprador.

Paagi sa pagbag-o sang gamit kag reklasipikasyon sang duta, ang mga reaksyonaryo nga ahensya kaangay sang Department of Environment and Natural Resources (DENR) kag National Commission of Indigenous Peoples (NCIP) nangin manogpatigayon man sa pagsulod sang dumuluong kag lokal nga negosyo sa mga *forestal* kag *ancestral* nga duta kag pagpalayas sa mga mangunguma kag tumandok sa ila mga komunidad kabaylo sang mga gan-it kag ganansya.

Duha ka tuig na sa gahum, ang rehimen US-Marcos II nagpakilala kag nagpa-uswag sa mga dalagku nga komprador-agalon mayduta kag mga imperyalista nga negosyo sa isla sang Negros nga nagpaluya sa palangabuhian sang pila ka milyon ka mga Negrosanon, pareho sa kasyudaran kag kaumhan. Gindagsa ang isla sang Negros sang mga proyekto sang reklamasyon sa mga baybay nga magpalayas sa mga komunidad sang imol nga tagasyudad, mga makahalalit nga mina kag kwari, eko-turisimo kag agribusiness, komersyal nga reporestasyon, kag iban pa.

Sa panahon sang *El Niño phenomenon* kag sa bag-o lang nga paglupok sang Bulkan Kanlaon, ang indi bastante nga ayuda kag preparasyon sa reaksyonaryo nga gobyerno dugang nga nagtulod sa mga mangunguma sa kawad-on sang duta kag kapigaduhon. Ang *tiempos muertos* nahimo nga wala untat sa baylo nga maglawig lang sa pila ka bulan. Labaw pa sini amo ang padayon nga terorismo sang estado sa bug-os nga Negros sa diin pito ka mga batalyon sang Philippine Army sa idalum sang 302nd kag 303rd Brigade kag tatlo ka batalyon sang mga ispesyal nga pwersa (Special Action Force, Regional Mobile Force kag Regional Public Safety) sang Philippine National Police (PNP) ang ginbutang sa isla nga magserbi nga mga mersenaryo kag berdugo sang mga nagahari nga sahi batok sa masa.

Agud masabat ang nagalala nga problema sa duta, gintamod sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa ang programa sa ekonomiya nga matuod nga

"Peke..." sundan sa pahina 3

HUNYO 2024

Ang Paghimakas

Nagapasalamat ang *Ang Paghimakas* sa mga kontribusyon agud mangin madinalag-on ang ini nga isyu. Sa pagpauswag sang aton *Ang Paghimakas*, ginapangabay sa tanan nga bumalasa nga padayon nga mag-amot sang mga balita, piktyur, istorya kag iban pa nga sinulat. Nagapangayo man kami sang inyo mga suhestyon kag komentaryo paano pa gid ini pauswagon.

angpaghimakas@protonmail.com

negrosrevportal.wordpress.com

AP Kaundan

#NPANegrosOffensives

2 ka patrol base sang militar, ginharas sang mga Pulang hangaway

DUHA KA SUNOD-SUNOD NGA operasyon-haras ang ginpatigayon sang mga Pulang hangaway sang Leonardo Panaligan Command-Central Negros Guerrilla Front (LPC-NPA) sa mga *patrol base* sang 62nd IB sa bulan sang Mayo.

Natabo ini sadtong Mayo 24, alas 9:00 sang gab-i sa base sang nasambit nga militar sa Brgy. Malangsa, Vallehermoso, kag sadtong Mayo 27, alas 6:30 sang gab-i, sa Brgy. Hinakpan, Guihulngan City, tanan sang Negros Oriental.

Suno kay Ka JB Regalado, tagpamaba sang LPC-NPA, nga sabat ini sa ginpangayo nga hustisya sang mga pamilya sang mga biktima sa pagpamatay sang AFP, PNP kag paramilitar kag sa lapnagon nga militarisasyon sa kaumhan.

Dugang pa ni Regalado nga ang amo nga mga aksyon militar sang NPA "kabaliskaran sa pasulit-sulit nga ginatikal ni BGen. Orlando Edralin sang 303rd Bde kag MGen. Marion Sison sang 3ID upod sa ila mga manogtaghol nga '*dismantled*' na ang mga prenteng gerilya sa isla."

Samtang, indi magnubo sa apat ka tropa sang 11th IB ang kaswalti sa kontra-opensiba sang isa ka yunit sang Rachel Mae Palang Command-Southeast Negros Guerrilla Front (RMPC-NPA) batok sa nasambit nga militar

"2 ka patrol..." sundan sa pahina 4

"Peke..." halin sa pahina 2

reporma sa duta kag pungsodnon nga industriyalisasyon. Ang pagpatuman sang reporma sa duta sa pinakamanubo nagakahulugan sa pagdula sang arkila sa duta kag usura, pagpataas sang sweldo kag presyo sang produkto, kag *land cultivation areas*, samtang ang pinakamataas nga porma amo ang pagbawi sa duta halin sa mga agalon mayduta kag pagpanagtag sini balik sa mga mangunguma. Kon indi ini mapatuman, ang mala-kolonyal kag mala-pyudal nga kahimtangan magapabilin nga nagasandig sa importasyon kag nakasentro sa eksport. Ang pungsod, lakip na ang isla sang Negros, magpabilin man nga isa ka pyesa sang imperyalista nga makina kag mabudlay nga maagom ang kahilwayan kag soberanya.

Importante nga ang mga rebolusyonaryong organisasyon masa sang mga mangunguma, kaupod ang iban nga mga demokratikong sektor, magbuligay upod ang New People's Army agud ipatuman ang mga kontra-pyudal nga paghimakas masa, ipatuman ang agraryong rebolusyon sa kaumhan kag batoan ang nagapadayon nga *neoliberal* nga opensiba sang rehimen Marcos II.

Nagpabilin nga indi malikawan sandig sa kasaysayan kag kinahanglanon ang armado nga paghimakas. Sa kahimtangan nga todo-todo ang panikasog sang neoliberalismo kag pasismo sang estado agud idingot sa sahing mangunguma ang ila nga kinamatarung sa pagtalauma kag pag-angkon sang duta, ang punta sang pusil lamang ang nagapalanog sang panawagan sang mga ginahimuslan kag ginapigos para sa matuod nga kahilwayan, demokrasya kag pangmalawigon nga kalinong. AP

74 ka mga kaso sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sang militar halin Abril tubtob Hunyo

SA IKADUHA NGA KWARTO SA sini nga tuig, anum ka mangunguma ang biktima sang pagpamatay sang mga pwersa sang Armed Forces of the Philippines (AFP), Philippine National Police (PNP) kag mga paramilitar sini sa isla sang Negros. Kabahin ini sa 74 ka mga kaso sang bayolasyon sa tawhanon nga kinamatarung nga ginkomiter sang mga reaksyonaryo nga pwersa sang estado nga nagaimbolbar sa masobra 5,500 ka mga biktima (1,345 ang mga bata) sa sulod sang bulan sang Abril tubtob Hunyo.

Ginhinabonan sang 62nd IB nga isa ka peke nga engkwentro ang ila pagpatay sa duha ka mangunguma sa Brgy. Quintin Remo, Moises Padilla, Negros Occidental nga sanday Marlon Catacio, 24 anyos, sa Sityo Ngalan sadtong Abril 4 kag Richard Dela Peña, 50 anyos, sa Sityo Inangaw sadtong Mayo 21. Ginpaidalom sila sang interogasyon kag tortyur antes ginpatay. Ginpasibangdan sila nga mga katapo ukon tigsakdag sang New People's Army (NPA). Samtang, ginpatay man sang 62nd IB kag sang mga ahente sini ang mangunguma kag kagawad sang barangay nga si Reynaldo Jacolbe sa Brgy. Puso, La Castellana, Negros Occidental sadtong Mayo 1. Pakadto na sa iya uma si Jacolbe sakay sa iya motorsiklo sang ginpaarakan sang mga armado nga tawo.

Tatlo man ka mga mangunguma ang biktima sang pagpamatay sadtong Mayo sa Calatrava, Negros Occidental. Ginpatay sang mga katapo sang 79th IB kag sang mga *paramilitar* sini si Fructoso 'Otoy' Patubay, 63 anyos, sa Brgy. Laga-an sadtong Mayo 2 kag Jigger Bartolo, 43 anyos, sa Brgy. Hilub-ang, sadtong Mayo 30. Naglawig sang iya karabaw si Patubay sang ginpatay. Samtang, gin-*redtag* sang nasambit nga militar si Bartolo halin 2019 kag ginpresentar nga '*surrenderee*' matapos ang pila ka beses nga pagpatawag, pag-interogar kag pag-intimidar sa iya. Subongman, ginpagwa sang 79th IB si Jeje Redobles nga 'kaswalti sang NPA nga napatay sa engkwentro' sadtong Mayo 22 sa Brgy. Cambayobo. Malawig na nga gin-initan si Redobles sang nasambit nga militar kag makapila ka beses nga ginpatawag sang 79th IB agud ila himuon nga aset paniktik sa ila lugar batok sa NPA kag sa rebolusyonaryo nga kahublagan.

Pagkatapos sang pagpatay kay Patubay, ginpahug nga patyon sang 79th IB ang iya mga himata paagi sa isa ka peke nga *Facebook account* nga may *logo* sang NPA. Nagpalapta man sang istorya ang nasambit nga militar nga may padya nga P10,000 sa kada mapatay nga na-*redtag* nga sibilyan sa Brgy. Hilub-ang.

"74 ka mga kaso..." sundan sa pahina 5

"2 ka patrol..." halin sa pahina 3

sadtong Enero 18 sa Sityo Sug-ong, Brgy. Milagrosa, Sta. Catalina, Negros Oriental. Ginpasidunggan man sini si Ka Rustom (Edmar Solano) nga namartir sa amo nga inaway.

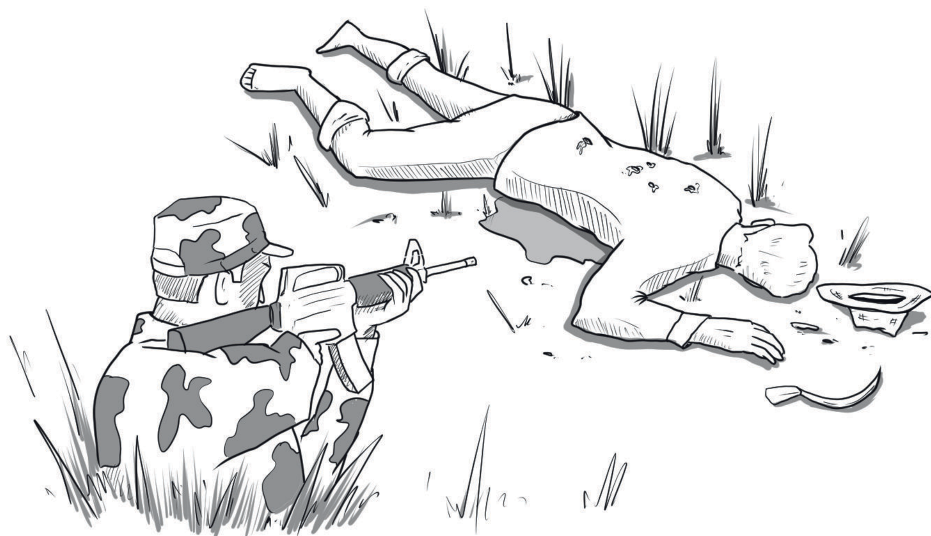
Nakalunsar man sang 18 ka aksyon militar kag punitibong aksyon ang NPA sa sulod sang anum ka bulan. Nakakumpiska ini sang pito ka armas, mga bala kag kagamitan militar.

Mga rapist, ginsilotan

Ginsilotan sang mga operatiba sang LPC-NPA si Ronel Fuentes, 33 anyos sang Brgy. Guba, Vallehermoso sadtong Enero 22, ala-1:30 sang hapon, sa kaso nga pagpanglugos sang iya mga utod sadtong 2009.

Makapila ka beses nga ginlugos ni Fuentes ang isa niya ka utod (menor de edad sa sini nga panahon) sa sulod lamang sang duha ka semana matapos ang pagkastigo sini. Makapila ka beses man nga iya ginlugos ang isa pa ka utod niya nga apa nga nagresulta sa depresyon sang biktima tubtob nga naghikog. Samtang, nakapalagyo ang ikatatlo ka utod nga plano man niya nga himuslan. Ginpahug ni Fuentes ang mag-ulutod nga patyon kon manugid sa iya ginhimo. Masami nga ginakastigo man ni Fuentes ang iya asawa sa tion nga mag-away sila nga duha.

Ginpahamtangan man sang LPC-NPA sang silot kamatayon si Arman Binalo-ac, 38 anyos, may asawa kag mga kabataan, sa Sityo Naube, Brgy. Puso, La Castellana, Negros Occidental, sadtong Mayo 9, alas 7:30 sang gab-i. Ginpasakaan si Binalo-ac sa rebolusyonaryo nga korte sang pumuluyo sang kaso sang pagpanglugos sa iya himata sadtong 2005. Nagtinguha pa ang NPA nga maistorya si Binalo-ac apang wala ini nag-angkon sang iya ginhimo sa pihak sang mga ebidensya halin sa mga biktima kag testigo. AP

"74 ka mga kaso..." halin sa pahina 4

Sa Don Salvador Benedicto, Negros Occidental, iligal nga gin-aresto ang mag-utod nga sanday Adonis Alforque, 16 anyos, kag Jonidel Alforque, 17 anyos, sang kombinado nga mga tropa sang 79th IB kag Negros Occidental Police Mobile Force Company (1st NOCPMFC) sa Sityo Humayan, Brgy. Pinowayan sadtong Abril 25. Ginparada sila nga mga "bata nga hangaway." Ginklaro ni Ka Cecil Estrella, tagpamaba sang RJPC-NPA, nga wala sang mga Pulang hangaway sa lugar kag "istrikto ini nga nagasunod sa pagsulundan sang NPA kag sa *memorandum* sang Executive Committee sang Komite Sentral sa rekisitos nga dapat 18 anyos ang minimum nga edad sang tanan nga mga Pulang hangaway."

Sa bulan pa gihapon sang Mayo, ginpahug man nga patyon sang mga katapo sang 79th IB ang mga magagmay nga negosyante, small planter kag mga residente sang apat ka barangay sang Calatrava kon indi magpasugot sa demanda sang pasulit-sulit nga pagpangilkil sang nasambit nga militar. Pilit nga ginapareport ang mga pumuluyo sa detatsment sang militar kon may presensya sang NPA kag ginpahug nga patyon ukon ilubong nga buhi kon indi manugid, gintsekyar man ang ila mga bag kag balon nga pagkaon kon magkadto sila sa ila mga uma.

Sa Kabankalan City, Negros Occidental, patarasak nga nagpaniro ang mga katapo sang 94th IB sa nabukid nga bahin sang Barangay Carol-an (Lower), sadtong Mayo 6 sang hapon kag ginpagwa nga ila nga na-engkwentro ang yunit sang Mt. Cansermon Command South Central Negros Front (MCC-NPA). Gintawag ni Ka Dionesio Magbuelas, tagpamaba sang MCC-NPA, nga butigon ang 94th IB sa pagpalapta sang peke nga balita kag iya nga ginpaathag nga wala sang engkwentro sa amo nga lugar kag wala sang NPA sa sina nga panahon. Matapos ang peke nga engkwentro, pilit nga ginpabakwit sang mga pwersa sang 94th IB ang masobra 400 ka mga residente sa tatlo ka mga sityo sang Brgy. Carol-an.

Sa Sityo Cabagal, Brgy. Buenavista, Himamaylan City, Negros Occidental, sadtong Hunyo 7, alas 2:00 sang kaagahon, nagkalakakas ang mga pwertahan sang pito ka mga panimalay sang mga mangunguma sang ginsipa ini sang 94th IB kag mga elemento sang Citizen Armed Force Geographical Unit (CAFGU). Nagpamukaw sila kag wala ginbuksan sang mga tagbalay bangud sa kahadlok nga matabo sa ila ang kaangay sa naaguman sang pamilya Fausto nga ginmasaker sang amo nga militar. Pagkatapos sang hitabo, ginpilit sang mga katapo sang 94th IB kag CAFGU si Leo de Baguio nga ipadul-ong sila sa ila detatsment apang nagpamalibad siya bangud sa kabalaka kon ano ang matabo sa iya.

Sadtong Abril 3, ginpunggan sa pagtapas sang tubo sa ila komunal nga uma sang mga katapo sang 94th IB ang mga myembro sang Baclayan, Bito, Cabagal Farmers and Farm workers Association (BABICAFFA). Gin-akusaran sila sang nasambit nga militar nga iya sang NPA ang amo nga uma. Masobra 10 ka tonelada na ang ila natapas kag wala na ini ginbalikan sang mga tapasero bangud sa kahadlok.

Subongman, wala untat ang pagmilitarisa sang 15th IB sa mga komunidad sang mangunguma sa banwa sang Cauayan, Negros Occidental halin sang nagligad nga tuig tubtob subong. Ginteniran sang mga soldado ang mga barangay hall, eskwelahan kag panimalay sang mga mangunguma sa mga barangay sang Caliling, Yao-yao, Masaling, sa tabon sang Retooled Community Support Program (RCSP). Sa gab-i, pilit nga ginapangsaka-saka sang mga militar ang mga balay sang mga mangunguma kag ginpahug sila gamit ang mga peke nga *warrant of arrest* agud pilit nga pasungkaon bilang mga 'katapo sang NPA.' Sa Brgy. Inayawan, ginpahug sang mga katapo sang 15th IB ang 11 anyos nga bata ni Arman Dolentina kag ginpang-abukay sang mga soldado

"74 ka mga kaso..." sundan sa pahina 6

Pag-atake sang armyworm sa Negros Occidental, dugang kahangawa sang mga mangunguma

NABUSLAN SANG KAKUGMAT KAG KAHANGAWA ang paglaum sang magagmay nga mangunguma sa Negros Occidental nga makatibawas matapos ang *El Niño phenomenon* tungod sa pag-atake sang mga armyworm, suno kay Felicidad Mercado, tagpamaba sang Pambansang Katipunan ng mga Magbubukid (PKM)-Negros.

Sa ulihi nga datos halin sa Office of the Provincial Agriculturist (OPA), nag-abot na sa 923.5 ka ektarya ang nahalitan sang mga armyworm sa bug-os nga Negros Occidental nga nag-apekto sa masobra 1,429 ka mga mangunguma. Pinakaapektado ang 307 ka ektarya sang katubuhan kag maisan sa Himamaylan City, samtang apektado man ang 245 ka ektarya nga maisan sa Isabela, Binalbagan, kag Moises Padilla.

"Kon indi gilayon mahatagan sang igtalupangod kag matapna ang pagdagsa sang mga armyworm, ginabana-bana nga madasig ini nga maglapta sa iban pa nga kaumahan sa kaiping nga mga banwa sang Negros Occidental," siling sang PKM-Negros.

Dugang pa sang PKM-Negros, kinahanglan nga mahatagan sang asistans ang mga mangunguma nga naigo sang *El Niño* kag subong man sang peste agud makabangon liwat sa ila pangabuhian kag makatibawas sa mahimo nga grabe nga gutom kag kaimolon nga magaigo sa isla.

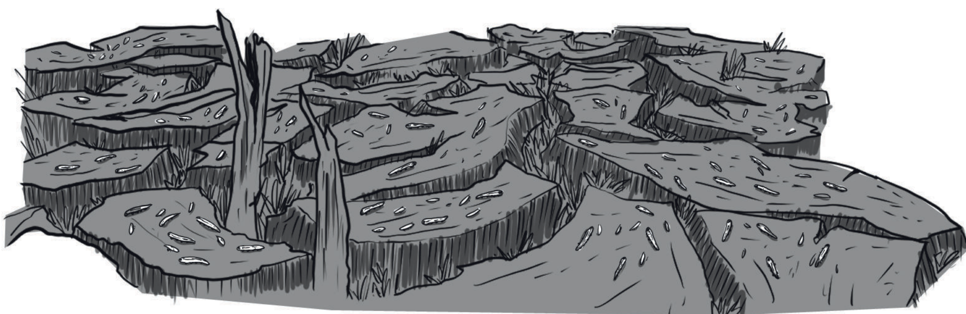
Suno sa National Democratic Front (NDF)-Negros, halos 16,000 ka mga mangunguma, mamumugon sa uma kag mga mangingisda sa bilog nga isla sang Negros ang naapektohan sang tig-ilinit kag tuman nga kainit sa isa ka tuig nga *El Niño phenomenon*.

Sa datos sang reaksyonaryo nga gobyerno, ang halit sang tig-ilinit sa sektor sang agrikultura sa Negros Occidental nakalab-ot na sa ₱518.8 milyones, samtang nakalab-ot ini sa ₱2.4 bilyones sa Negros Oriental.

Para sa NDF-Negros, mas madamo ang promisa sang rehimen US-Marcos II kaysa sa aktwal nga ayuda para sa pumuluyo.

"Ang kooperasyon sa tunga sang masa kag Pulang hangaway nag-ani sang masobra pa kompara sa butig kag walay pu-

"Pag-atake..." sundan sa pahina 7

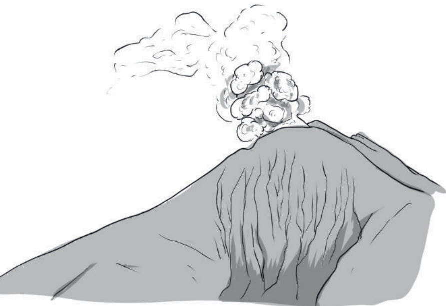
"74 ka mga kaso..." halin sa pahina 5

ang mga pagkabutang sa ila balay sadtong Abril 7.

Samtang, nagpabilin ang presensya sang militar halin Mayo tubtob subong sa proper sang Brgy. Payauan, Candoni kag Sityo Montilo, Brgy. Pinggot, Ilog kag mga barangay sang Manlucahoc kag Camindangan, Sipalay City, tanan sang Negros Occidental.

Sa Central Negros, halin sa bulan sang Abril, nagapadayon ang operasyon militar sang 62nd IB sa mga komunidad sang mangunguma. Nagpangsaka-saka sila sa mga kabalayan bisan nagdumili ang mga tagbalay, pilit nga ginpatawag ang pumuluyo sa mga pulong-pulong, nag-interogar, nagpamahug kag nagmuntar man sang mga tsekpoynt.

Magluwas sa kakugmat nga dala sang mga operasyon militar sang kombinado nga mga tropa sang 62nd IB kag 2nd NOCPMFC sadtong Abril sa mga barangay sang Quintin Remo, Montilla, kag Macagahay, Moises Padilla, kag Brgy. Sandayao, Guihulngan City, nagresulta man ini sa pag-kalaubos sang tubig nga ilimnon kag galawion sa balay sang mga mangunguma sa pihak sang kakulangon sang tubig tuga sang *El Niño phenomenon* kag kalayuon sang ila ginasag-uban. AP

NPA Negros nagbulig sa mga biktima sang paglupok sang Bulkan Kanlaon

GINMANDO SANG APOLINARIO GATMAITAN COMMAND-New People's Army, ang rehiyunal nga kumand sang NPA sa isla sang Negros (AGC-NPA), sa tanan nga mga yunit gerilya sini nga manguna sa mga pagtinguha sa pagpangalap sang suporta halin sa mga rebolusyonaryo nga organisasyon, mga nagkalain-lain nga sektor kag mga alyado para sa hinanali nga bulig sa mga biktima sang paglupok sang Mt. Kanlaon sadtong Hunyo 3.

Samtang ginaatubang pa sang pumuluyo ang epekto sang *El Niño phenomenon*, nagdugang ang ila pag-antus sa paglupok sang bulkan. Nagbuga ini sang madamol nga aso nga may kataason nga 5,000 metros nga nagresulta sang *ashfall* kag pagbaha sang lahar pagkabwas kag sa masunod nga mga adlaw. Apektado ang mga residente sang Canlaon City, Negros Oriental subongman ang La Carlota City kag mga banwa sang La Castellana, Moises Padilla, Isabela, Binalbagan, Hinigaran kag Pontevedra sang Negros Occidental.

Nagpagwa gilayon ang Philippine Institute of Volcanology and Seismology (PHIVOLCS) sang Alert Level 2 nga status sang Mt. Kanlaon. Nagpaandam man ang PHIVOLCS sa posible nga gulpi nga *phreatic explosion* sang bulkan.

Siling ni Ka Maoche Legislador, tagpamaba sang AGC-NPA, "dapat nga kolektibo nga idemanda sang mga pumuluyong Negrosanon ang nagakaangay nga kompensasyon halin sa reaksyonaryo nga gobyerno para sa mga kahalitan sa mga sunud-sunod nga mga kalamidad nga naaguman sang pumuluyo bangud sa kahinay sang sabat sang rehimen ni Marcos Jr."

Naputos sang abo ang mga pananom sang mga mangunguma kag nawad-an ang mga residente sang mainom kag limpyo nga tubig bangud sang *ashfall*. Nagbakwit ang 8,580 ka pamilya ukon 29,739 ka indibidwal sa 25 ka barangay sa duha ka probinsya. Naglab-ot sa indi magnubo sa ₱11 milyon sa Negros Occidental kag ₱139 milyon sa Negros Oriental ang danyos sa sektor sang agrikultura.

Ginreport man sang Negros Occidental Provincial Veterinary Office (PVO) sadtong Hulyo 2 nga naglab-ot sa 4,764 ka mga kasapatan kaangay sang manok, baboy, baka kag karabaw ang napatay bangud sa *respiratory infection* kag problema sang indi matunawan tungod sa paghaklo sang aso halin sa asopre.

Ginpanawagan sang Pambansang Katipunan ng Magbubukid (PKM)-Negros ang hinanali nga sabat sa demanda para sa liwat nga pagpakay-o sang puluy-an kag palangabuhian kag ayuda nga pagkaon kag iban pa nga kinahanglanon sang mga pumuluyo nga apektado sang paglupok sang Mt. Kanlaon.

Samtang, nagbulig ang mga Pulang hangaway sang Leonardo Panaligan Command-Central Negros Guerrilla Front (LPC-NPA) upod sa masa para sa pagtinguha sa rehabilitasyon sang pangabuhian sang mga mangunguma kaangay sang dagyaw-alayon sang pananom, pagpanglimpyo sang mga bubon, pagpangita sang tinlo nga tubig para sa adlaw-adlaw nga konsumo kag iban pa.

Bangud sa sunod-sunod nga kalamidad nga nagdugang sa kawad-on sang duta kag kagutom sang pumuluyong Negrosanon, ginpaathag ni Ka Maoche ang "kakinahanglanon sa paglunsar sang agraryo nga rebolusyon, isa sa komponent sang armado nga paghimakas, agud masolbar ang pila ka siglo na nga pyudal kag malapyudal nga pagpamigos kag pagpanghimulos sa isla." AP

"Pag-atake..." halin sa pahina 6

los nga promisa sang reaksyonaryo nga gobyerno," siling ni Ka Bayani Obrero, tagpamaba sang NDF-Negros.

Ginpangabay sang NDF-Negros ang pagbinuligay sang mga patriyotiko kag progresibo nga mga indibidwal kag organisasyon kag mga mangunguma.

Ginpanawagan man sang PKM-Negros sa US-Marcos nga rehimen nga indi lang ang pagpangandam sa gyera kontra-Tsina ang paga-asikasuhon kundi mas ang kahimtangan sang malapad nga mangunguma nga nagakinahanglan subong sang pag-ulikid kag asistans sang gobyerno, ilabi na sa isla sang Negros. AP

Ang kahimtangan sang poldets sa prisohan

GINAPIGOS GID SANG MAHIMUSLANON NGA nagahari nga sistema ang pumuluyo nga nagahimakas bisan yadtong poldets (ukon *political detainees*), ukon mga rebolusyonaryo kag aktibista nga nagkalatanggong na sa prisohan.

May sobra 130 ka poldets sa bilog nga isla sang Negros. Mayoriya ang ginpasakaan sang tatlo tubtob apat ka kaso kada isa sa ila agud itanggong sila sang madugay sa prisohan. Gani, pito sa ila ang nagaatubang sang 13 tubtob 20 ka nagkalain-lain nga kaso, indi lang sa isla sang Negros, kundi sa Bohol man (lugar nga wala gid sila makatapak halin sadto). Sa sini, kumon nga ginagamit ang "pagpananum" sang manubo nga pusil (nga mapyansahan pero masami indi magnubo sa ₱120,000), kag amo man sang granada, *rifle grenade* kag iban pa nga eksplosibo (nga indi gid mapyansahan). Sandig mismo sa mga datos halin sa reaksyonaryo nga korte, halos tanan nga poldets (ukon 93 porsyento) ang gindingotan

"Ang kahimtangan..." sundan sa pahina 9

Mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa Negros, ginapa-imbistigaran sang mga bilanggong pulitikal

NAGPUASA ANG ISA KA GATOS ka mga bilanggong pulitikal sa isla sang Negros sadtong Abril 19 agud ipanawagan sa Commission on Human Rights (CHR) National Office ang pagduso sa primero nga panikasog sang opisina para sa maid-id nga imbestigasyon sa madamu nga mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa Negros sugod Hulyo 2022 nga ginapatihan nga signipikante nga bahin sang kontra-insurhensya nga kampanya sang rehimen Marcos Jr sa isla.

Sa subong, may sobra 130 ka bilanggong pulitikal sa isla sang Negros ukon 16 porsyento sang kabilogan nga isip sa bugos nga pungsod.

Ginpanawagan man sang mga bilanggong pulitikal ang imbestigasyon sa padayon nga pagkadula ni Lyngrace Marturillas, bata sang bilanggong pulitikal nga si Mary Joy Enyong, kag duha pa ka mga pamatan-on nga lalaki sang gin-abdak sila sadtong Abril 19, 2023 sa Hinigaran, Negros Occidental upod

"Mga paglapas..." sundan sa pahina 9

"Ang kahimtangan..." halin sa pahina 8

sang kinamatarung nga makapyansa.

Tuman ka athag ang grabe ka atrasado nga pagbista sang mga kaso ilabi pa sa kahimtangan nga sobra sa katunga sa tanan nga mga poldet sa Negros ang ginpangdakop sadto pang 2019-2021, o sa una nga tatlo ka tuig nga implementasyon sang Memorandum Order 32 ni Duterte nga nag-imposar sang ala-*martial law* nga kahimtangan sa mga nabukid nga barangay. Ini nga kaatrasado sang pagbista amo man ang kabangdanan nga may tatlo ka poldet sa Guihulngan City Jail nga napriso halin pa sadtong 2007, pero tubtob subong, wala pa gid madesisyonan sa korte ang ila nga kaso.

Tradisyon halin pa sa panahon sang martial law nga ang mga poldets pangapinan gid sang mga *human rights lawyers*, ukon sang mga abogado nga may kahanas sa pagpangapin sa tawhanon nga kinamatarung. Pero naggamay sang maayo ang ila hanay diri sa Negros sang nag-arangkada ang NTF-Elcac kag ginpang-salbeyds sila, kasubong ni Atty. Ben Ramos sa Kabankalan City sadtong 2018, kag ni Atty. Anthony Trinidad sa Guihulngan City sadtong 2019. May panahon nga nagbulig ang mga *human rights lawyers* sang Panay diri sa Negros, apang nag-untat man ini matapos ginbuno sa ulo (pero wala mapatay) ang isa ka abogado sang pumuluyo didto nga si Atty. Karlo Guillen sadtong 2021.

Bangud sang malala nga *red-tagging* kag gani pagpang-salbeyds sa mga *human rights lawyers*, sobra sa katunga sa kabilugan nga poldets sa Negros ang napilitan magbaton sang ligal nga serbisyo halin sa mga abogado sang reaksyonaryo nga gobyerno. Bisan matuod nga libre, ini nga mga abogado bulnerable sa presyur halin mismo sa NTF-Elcac, samtang pipila sa ila ang kuno nagapangapin sa mga poldet pero sikreto nga nagasunod sa desisyon sang NTF-Elcac.

Bangud sining dunot kag pasista nga sistema, pila ka mga poldet ang napilitan sa pagsulod sa areglo nga *plea bargain*, ukon pagbag-o sang ila nga orihinal nga tindog—halin sa "*not guilty*" pakadto sa "*guilty*"—agud lang matapos na ang ila mga kaso kag mapapanaugan sang mas manubo nga sentensya. Ang iban sa ila, posible makagwa na gilayon paagi man sang *probation*, kon diin sa sulod sang duha ka tuig, kundisyonan sila nga mag-*report* kada bulan sa reaksyonaryo nga gobyerno kag obligado nga indi magbiya nga daw priso sa ila kaugalingon nga lugar.

Sa masami, ginasikway sang mga poldet ang ginatawag nga *plea bargain*. Ngaa man? Una, paagi sini, mahimo nga mapasibangdan ang mga aktibista kag rebolusyonaryo sa matag higayon nga may malain nga panghitabo sa ila komunidad bisan wala ini sang basehan. Ikaduha, indi man gid matuod ang mga kaso nga ginpasaka batok sa mga poldet kag nagbase lang ini sa ginbutang-butang nga ebidensya, nga ginpalig-on sang bayaran nga testigo. Ikatatlo kag labaw sa tanan, kinamatarung kag katungdanan man gid sang tanan nga makipungsodnon ukon rebolusyonaryo nga Pilipino nga, sa pinakamenos, magsaway, ukon maghimakas man gani, sa isa ka mapiguson kag kontra-pumuluyo nga gobyerno.

(Sa sunod nga isyu: Indi mapunggan nga diwa sang mga poldet para sa pag-alagad sa pumuluyo)

"Mga paglapas..." halin sa pahina 8

si National Democratic Front (NDF) consultant Rogelio Posadas.

Palamangkutanon para sa mga bilanggong pulitikal ngaa ginpagwa nga kaswalidad si NDF consultant Rogelio Posadas sa isa ka indi mapatihan nga engkwentro sa tunga sang militar kag mga NPA sa Binalbagan, Negros Occidental sa masunod nga adlaw, samtang si Marturillas kag duha ka mga drayber sang habal-habal nga sanday Renald delos Santos kag Denald Mialen nagpabilin nga nadula.

Samtang, si Bishop Gerardo Alminaza, bise presidente sang Caritas Philippines, Episcopal Commission on Social Action, Justice and Peace sang Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP), nagsiling nga dapat mag-ulikid ang gobyerno sa mga bilanggong pulitikal sa isla sang Negros nga nagapanawagan sa kamatuoran kag akawntabilidad sa ila nga mga kaso.

Ginaduso ni Alminaza ang dinalian nga paghatag sang igtalupangod sa sitwasyon kag ginpanawagan man niya ang imbestigasyon sa nagadugang nga mga tensyon, mga ginasiling nga inhustisya, kag maka-alarma nga paglapas sang mga tawhanon nga kinamatarung. AP

Ika-55 nga anibersaryo sang Partido kag NPA, ginselebrar

GINDUMDUM SANG MGA KATAPO KAG kadre sang Partido kag mga Pulang hangaway kag kumander sa mga larangan gerilya ang ika-55 nga anibersaryo sang Partido kag New People's Army, sang nagligad Disyembre 26, 2023 kag Marso 29, paagi sa paghiwat sang mga pagtuon kag diskusyon, kag mga aktibidad pangkultura sa tunga sang masingki nga mga *focused military operation* kag matiplangon nga Retooled Community Support Program sang reaksyonaryo nga mga pwersa.

Gilayon nga kolektibo nga gintun-an sang tanan ang mga mensahe para sa anibersaryo sang Partido kag NPA sang Komite Sentral kag Komiteng Rehiyonal sang Partido sa Isla sang Negros (KRPIN).

Sa isa ka larangan gerilya, nagtuon ang mga Pulang hangaway kag mga sandigan nga organisasyon sang Partido sa lokalidad sang pila ka mga sandi-gan nga dokumento sang Par-tido kaangay sa "Aton Hin-anali nga Hilikuton" kag "Ispesiko nga Kinaiya sang aton Inaway Banwa" sandig sa panawagan sang kahublagan panadlong. Samtang, sa isa pa ka larangan gerilya ginhimo ang isa ka bulan kalawig nga programa sa pagtuon lakip na sang Rebolusyon, pamantalaan nga teoretikal sang Partido, sa diin gin-angot ini sa mga leksyon halin sa rebolusyonaryo nga eksperyensya sa larangan kag pila ka pagtulun-an halin sa Intermedya nga Kurso sang Partido kag sa Sandigan nga Prinsipyo sang Marxismo-Leninismo-Maoismo ni Kaupod Jose Maria Sison.

Sa mga pangkultura nga programa para sa pagselebrar sang ika-55 nga anibersaryo sang Partido kag NPA, naghimo sang pila ka tion nga kalinong para pasidunggan ang mga martir kag baganihan sang rebolusyon sa isla sang Negros kag sa bug-os nga rebolusyonaryong kahublagan. Liwat man nga nanumpa ang mga katapo kag kadre sang Partido sa hanay sang NPA kag sa lokalidad sa atubangan sang hayahay sang Partido. AP

2 ka martir sa Escalante, ginpasidunggan

PINAKAMATAAS NGA PAGPASIDUNGOG ANG GINHATAG sang mga Pulang kumander kag hangaway sang Roselyn Jean Pelle Command-Northern Negros Guerilla Front sang New People's Army (RJPC-NPA) kag sa bilog nga rebolusyonaryo nga pwersa sa Northern Negros ang paghalad sa kabuhi nila Ka Jandy (Emarie Pastidio), 27 anyos, kag Ka Jorge (Joshua Sultan), 19 anyos, sa isa ka engkwentro sa tunga sang mga tropa sang 79th IB kag NPA sadtong Pebrero 21 sa Sityo Mansulao, Brgy. Pinapugasan, Escalante City, Negros Occidental.

Ginsaludohan man sang Makabayang Kilusan ng Bagong Kababaihan (MAKIBAKA)-Negros si Ka Jandy sa iya kaisog kag determinasyon bilang isa ka rebolusyonaryo nga babaye kag iloy nga nagsulong sa kahilwayan sang mga kababaenhan idalom sa *macho* nga sosyedad kag pagtapos sa nagkalain-lain nga porma sang pagpang-abuso sang nagahari nga sahi.

Si Ka Jandy makaduha ka beses nga gindakop sang 79th IB. Tuig 2018, gindakop siya upod sa isa ka kultural nga organisador sa Escalante City kag gindala sa hedkwarter sang 79th IB sa Sagay City, Negros Occidental sa diin ginpaidalom siya sa tortyur. Gindakop siya sa ikaduha nga higayon sadtong Enero 2021 sang nag-*medical leave* matapos nga nanganak. Gintortyur kag ginlugos siya sang mga soldado. Nakapalagyo si Ka Jandy sa ika-10 ka adlaw sang pagdetine sa iya.

Samtang, ginkuha sang 79th IB ang duha ka bulan sadto nga si Baby Marx Cairo Salino sang napilitan si Ka Jandy nga ibilin ang iya bata sa iya ginpahuwayan sa Talisay City antes siya nadakop. Tubtob subong, ara pa gihapon sa kontrol sang NTF-Elcac ang bata. Ginhimo nga *hostage* si Baby Marx agud mapasungka si Ka Jandy kag ang iya bana nga isa man ka Pulang hangaway. Namartir si Ka Jandy nga wala makakita liwat sang iya bata.

Ginpanawagan sang MAKIBAKA-Negros sa mga *peace and human rights advocates* lakip ang mga asosasyon sang mga kababaenhan nga magsuporta sa kampanya sa pagpaguwa kay Baby Marx.

Samtang, walo ka peke nga engkwentro ang ginhimo sang 79th IB halin Pebrero 22 tubtob Pebrero 23. Lakip sini ang 10 ka beses nga pag-

"2 ka martir..." sundan sa pahina 11

Una nga anibersaryo sang pagka-martir ni Ka Rogelio Posadas, ginsaludohan

GINSALUDOHAN SANG TANAN NGA MGA kadre kag bilog nga katapoan sang Partido sa Negros, mga Pulang kumander kag hangaway sa idalum sang Apolinario Gatmaitan Command-New People's Army Negros Island (AGC-NPA) kag bug-os nga rebolusyonaryong pwersa sa isla sang Negros ang unang anibersaryo sang pagka-martir ni Ka Rogelio Posadas ukon ginkilala nga Ka Cocoy sadtong Abril 20.

Ang Roselyn Jean Pelle Command-NPA Northern Negros Front (RJPC-NPA) nagpatigayon sang *silent 21-gun salute* nga ginsundan sang nagkalain-lain nga programa upod sa mga masa, samtang ang mga sanga kag grupo sang Partido sa norte nga bahin sang Negros nagpatigayon sang "mga simple, apang mabungahon nga mga likom nga aktibidad sa tunga sang mga operasyon paniktik kag kombat nga ginlunsar sang kaaway."

Suno kay Ka Cecil Estrella, tagpamaba sang RJPC-NPA, "isip lider komunista, estratehista kag taktisyan sang hangaway sang pumuluyo, nangin giya si Ka Cocoy sa pagpasulong sa inaway banwa sa norte sang Negros sa sulod sang madamo nga katuigan."

Dugang ni Ka JB Regalado, tagpamaba sang Leonardo Panaligan Command-NPA Central Negros Front (LPC-NPA), sa ginpagwa nga separado nga pahayag nga sulundon ang kinaiya ni Ka Cocoy nga pagka-malapit sa sandigan nga masa kag rebolusyonaryong optimismo upod ang siyentipiko nga kaisog sa masalimuot nga pagpakig-away batok sa nagliligad nga mga rehimen ilabi na gid sa karon nga rehimen US-Marcos Jr sang mga pamatan-on nga Pulang hangaway kag kumander, mga katapo kag lider komunista kag bug-os nga rebolusyonaryong pwersa sa Central Negros.

Isa ka isganan nga lider sang Partido si Ka Cocoy, siling ni Ka Estrella Banagbanag, tagpamaba sang Rachelle Mae Palang Command-NPA Southeast Negros Front. "Isa siya ka matutom nga estudyante sang Marxismo-Leninismo-Maoismo nga iya nga gingamit sang maayo sa mga partikularidad sang rebolusyonaryo nga sitwasyon sa isla sang Negros bilang sekretaryo sang Rehiyonal nga Komite sang Partido sa Negros sadtong 2019."

Samtang, para kay Ka Dionesio Magbuelas, tagpamaba sang Mt. Cansermon Command-NPA South Central Negros Front, napagkit sa kasaysayan sang Negros ang ngalan ni Kaupod Cocoy, indi lang bangud sang iya dako nga amot sa paghimakas sa isla kundi bangud sang iya indi matay-og nga panindugan, pananawan kag kapagsik nga pagpamuno sa Partido sa panahon sang pag-atras kag pagsulong sang rebolusyon.

Sa pahayag sang Armando Sumayang Jr Command-NPA Southwest Negros Front paagi sang tagpamaba sini nga si Ka Andrea Guerrero, ang pagdumdum sa pagkapatay ni Ka Rogelio Posadas, padayon nga panawagan sang hustisya para sa tanan nga mga biktima sang pasismo sang reaksyonaryo nga estado paagi sa pagpasingki sang inaway banwa diri sa isla sang Negros.

Madumduman nga brutal nga ginpatay si Ka Cocoy sang 94th IB sadtong Abril 20, 2023 sa Binalbagan, Negros Occidental, matapos siya ginabdak sang mga pwersa sang reaksyonaryo nga estado sa dalanon sang Isabela-Hinigaran, Negros Occidental sadtong Abril 19, 2023 sang hapon upod si Lyngrace Marturillas kag duha pa ka mga pamatan-on nga sanday Renel delos Santos kag Denald Mialen nga mga habalhabal drayber. Tubtob subong ginapangita pa ang tatlo sang ila nga mga himata. AP

"2 ka martir..." halin sa pahina 10

pangbomba sa bahin sang Trangkal Range sa Sityo Mansulao sadtong Pebrero 22 sang aga kag pag-*airstrike* pagkagab-i sa amo gihapon nga sityo. Ginhulog ang indi magnubo sa lima ka mga *rocket* kag nag-istraping gamit ang *machine gun* nga sakay sang duha ka Agusta Westland 109 Nighthawk nga mga *attack helicopter*.

Nagademanda man sang hustisya ang mga himata ni Jose Caramihan, isa ka mangunguma kag residente sang Sityo Mansulao, nga ginpatay sang mga tropa sang 79th IB. Nagatanum sang humay si Caramihan sa tion sang lukpanay sadtong Pebrero 21. Mabaskog nga ginapanginwala sang iya mga himata ang akusasyon sang 79th IB nga kaswalti siya sang NPA nga ila napatay sa engkwentro. Ginpaathag man sang RJPC-NPA nga indi katapo sang NPA si Caramihan. AP

ISKULHAWS

"Kon wala sang rebolusyonaryo nga teorya, wala sang rebolusyonaryo nga kahublagan"

—pundamental nga prinsipyo sa pagtukod sang Partido

INDI MAPAHIGAD ANG KAMALAHALON SANG sini nga panaysayon ni Kaupod Lenin, ang bantugan nga lider komunista sang rebolusyon Ruso. Nagalanog kag nagapanalupsop ang ini nga pundamental nga prinsipyo sa pagtukod sang proletaryong partido sa bug-os nga kasaysayan sang kalibutanon nga rebolusyon proletaryo.

Una na nga nakita nila Kaupod Marx kag Engels ang signipikante nga papel sang rebolusyonaryo nga teorya sa paghimakas sang proletaryong German sadtong ika-19 nga siglo. Ginpauswag ini kag ginpadalman ni Kaupod Lenin dira sa praktika sang rebolusyonaryong paghimakas sang proletaryong Ruso sadtong ika-20 nga siglo.

Sa iya sinulat nga "Ano ang pagahimuon?" sadtong 1901, iya gindihon ang husto nga kinaiya sang isa ka proletaryo nga partido bilang isa ka organisado nga destakamento sang sahi nga proletaryado, nga dapat naga-angkon sang gamhanan nga rebolusyonaryo nga teorya sa tunga sang pagpakigbanggi sa mga repormista kag ekonomista nga luyag nga himuon nga magsunod-sunod sa nagaharing Tsar ang Partido. Humalin sadto, nangin mabakud nga politikal nga partido ang Russian Social Democratic Labor Party (RSDLP) sang sahing proletaryado sang Rusya sa tunga sang pagpakigbanggi sa mga nagkalain-lain nga oportunista kag klasikal nga rebisyunista sang sini nga panahon lakip na yadtong mga nagdominar sa ikaduha nga Internasyunal.

Gani, ginplastar ini ni Kaupod Lenin sa simple nga pormulasyon nga "Kon wala sang rebolusyonaryo nga teorya, wala sang rebolusyonaryo nga kahublagan" kag nangin malig-on ini nga pundasyon nga prinsipyo sa pagtukod sang partido. Sa diri, iya ginpaathag nga ang pagtukod sang partido amo ang pagtukod sa ideolohiya. Sa diri man nga prinsipyo napanday ni Kaupod Mao ang prinsipyo sang kahublagan panadlong bilang isa ka yabe nga hilikuton pang ideolohiya sa tion nga matabo ang mga dalagku nga kasaypanan, kahuyangan kag ilabi na mga paglihis sa linya sa ideolohiya, politika kag organisasyon (IPO) sang bug-os nga lawas sang Partido.

Tampad kag maukod nga ginapangabuhi sang mga kadre kag katapo sang Communist Party of the Philippines ang ini nga sandigan nga prinsipyo sa pagpanday sang Partido humalin sa liwat ini matukod sadtong 1968 tubtob subong. Ginapakamahal sang mga kadre kag katapo sang Partido ang gamhanan nga rebolusyonaryong teorya nga ubay nga amo ang Marxismo-Leninismo-Maoismo nga magadul-ong sa lubos nga kadalag-an sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa tubtob matukod ang sosyalismo kag komunismo sa bug-os nga kalibutan.

Hugot nga ginauyatan ang proletaryong rebolusyonaryo nga diwa nila Kaupod Marx, Engels, Lenin kag Mao, ginlunsar sang CPP ang duha na ka kahublagan panadlong bilang yabe nga hilikuton pang-ideolohiya agud mapamatukan ang mga nagakatabo nga mga kasaypanan, kahuyangan kag paglihis sa patag sang ideolohiya, politika kag organisasyon. Kag yara na subong sa ika-tatlo nga kahublagan panadlong.

"Kon wala..." sundan sa pahina 13

Mangunguma, mamumugon sa kampo nag-ugyon batok sa pagpangkambyo sang gamit sang kadutaan, pagpang-kwari, SPLIT program

Ang mga mangunguma kag mamumugon sa kampo nga ginapamunuan sang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP)-Negros naghiwat sang duha ka adlaw nga *camp-out* sa atubangan sang talatapan sang Department of Agrarian Reform (DAR) Region 6 nagligad nga Enero 23 tubtob 24. Naghiwat sila sang dululungan nga piket-rali kag dayalogo sa mga opisyales sang DAR sa isyu sang pangpangkambyo sang gamit sang kadutaan, reklasipikasyon, kag ang SPLIT Program.

Sa gab-i sang una nga adlaw, isa ka pagpasidungog ang ginhiwat para sa ginpatay nga lider sang mangunguma nga si Alexander Ceballos, nga amo ang una nga biktima sang ekstrahudisyal nga pagpatay sa idalum sang nagligad nga rehimen Duterte. Ang mga mangunguma kag mamumugon sa kampo nagpangako nga padayunon ang ila paghimakas para sa matuod nga reporma sa duta, bisan pa sa padayon nga mga pangpangatake sang reaksyonaryo nga estado sa ila kubay.

Sang Marso 26, ginsaulog man sang mga mangunguma ang Adlaw sang Kawad-on sang Duta (Day of the Landless) paagi sa isa ka piket martsa kag dayalogo sa Provincial Environment Management Office sa isyu sang pagpang-kwari, nga nagabutang sa peligro sa pagkadislokar kag pagtaas sang risgo sang pagbaha sa mga komunidad sang mangunguma. Paagi sa dayalogo, natapna ang mga operasyon sa kwari sa Hacienda Vista Alegre, Brgy. E. Lopez, Silay City, Negros Occidental kag ang pagpalapad padulong sa pagpang-kwari sa matag-as nga kadutaan sa Hacienda Paquit sa amo gihapon nga barangay.

Protesta paagi sa linibo ka suga, ginhiwat para sa pagpataas sang sweldo sang mga manunudlo sa Negros Occidental

Libuon ka mga manunudlo nga ginapamunuan sang ACT Teachers-Negros ang naghiwat sang protesta nga pagsindi sang kandila para sa pagpataas sang sweldo sa nahitabo nga pungsodnon nga dululungan nga aksyon sa Fountain of Justice sa Bacolod City, Negros Occidental nagligad nga

"Balita..." sundan sa pahina 14

"Kon wala..." halin sa pahina 12

Ang UDKP ukon Una nga Dungganon nga Kahublagan Panadlong ginlunsar sadtong 1968 batok sa rebisyunismo sang grupong Lava kag Taruc sadtong dekada 1940 tubtob dekada 1960. Samtang, ang IDKP ukon Ikaduha nga Dungganon nga Kahublagan Panadlong nga ginlunsar sadtong 1992 nakatum-ok batok sa oportunismo kag rebisyunismo sang grupong Kintanar-Tabara-Lagman-Reyes-Rocamora sadtong dekada 1980.

Subong, yara ang CPP sa ikatatlo nga kahublagan panadlong nga ginpanawagan sang Komite Sentral sang Disyembre 2023. Gin-athag sang Partido nga wala sang paglihis sa linya sa ideolohiya, politika kag organisasyon apang kinahanglan nga ipaidalom sa isa ka kahublagan panadlong ang mga nagtuhaw nga mga sakit sa IPO humalin pa sa dekada 2000. Ang sakit sang suhetibismo sa laragway sang empirisismo; ang sakit sa politika nga amo ang tuo nga oportunismo sa porma sang konserbatismo, repormismo, legalismo kag NGOismo; kag ang sakit sa organisasyon sa laragway sang burukratismo kag ultrademokrasya nangin kabangdanan sa tuman ka disbalanse nga pag-uswag sang armadong paghimakas sa Luzon, Visayas kag Mindanao, kag sa mga dalagku nga kahalitan kag pag-atras sa pila ka mga yabe nga aspeto sang aton rebolusyonaryong paghimakas humalin pa sa dekada 2000 tubtob subong.

Nagapakig-isa ang bug-os nga Partido, Pulang hukbo kag tanan nga rebolusyonaryo nga pwersa sa bug-os nga isla sang Negros sa paglunsar sang ikatatlo nga kahublagan panadlong. Isa ini ka makahulusga nga tikang sa IPO nga konsolidasyon kag liwat nga pagpalig-on sa Partido agud epektibo ini nga makapamuno sa demokratikong rebolusyon sang banwa paagi sa pangmalawigon nga inaway banwa tubtob sa lubos nga kadalag-an kag pagtukod sang sosyalismo sa palaabuton.

"Balita..." halin sa pahina 13

Abril 25.

Ang mga manunudlo halin sa lain-lain nga pampubliko kag pribado nga eskwelahan sa bugos nga bahin sang Negros Occidental nagapanawagan sa kay Pres. Marcos Jr nga ihatag ang pagpasaka sang sweldo sa tanan nga mga manunudlo, upod na ang ₱50,000 para sa mga manunudlo nga may *salary grade* 1.

Pasunod ini sa may 2,000 nga kusog nga martsa rali sang ACT Teachers sa isyu sang pagpasaka sang sweldo sa Bacolod City nagligad nga Marso 8.

Malapad nga alyansa batuk sa charter change, ginlunsar

Nagligad nga Pebrero 10, isa ka malapad nga alyansa sang mga demokratiko nga pwersa ang nagtukod sang People's Coalition for Democracy Negros (PCDN) sa ginhiwat nga *forum* angot sa Charter Change nagligad nga Pebrero 8. Isa sa mga *convenor* amo si anay Negros Occidental Governor Lito Coscolluela.

Ginpamunuan sang PCDN ang Komemorasyon sang EDSA sang Pebrero 25, kon sa diin ila ginlunsar ang ila praymer nahanungod sa pagpadasig sang Charter Change.

Ang mga pamatan-on nga *convenor* sang PCDN naghiwat man sang Charter Change *forum* nga gintambongan sang masobra sa 700 ka mga estudyante sa Binalbagan Catholic College nagligad nga Marso 9. Ang *forum* ginpangunahan sang Kabataan Party-list Representative Raoul Manuel, kon sa diin iya gindunan ang negatibo nga mga epekto sang charter change sa aton tuman na ka masakiton nga sistema sang edukasyon.

Away batok sa reklamasyon sa Banago, nagapadayon

Ang mga lideres sang Banago Against Reclamation Movement (BARM) nagtambong sa teknikal nga pagsinapol upod ang mga opisyales sang Philippine Ports Authority kag Provincial Environment and Natural Resources Office (PENRO) Region 6 agud talakayon ang mga natukiban sa ila inisyal nga imbestigasyon sa pagpangtampok sang duta nga operasyon ni Vladimir Gonzales sa higad sang baybayon sang Brgy. Banago, Bacolod City.

Ang mayor nga natukiban amo nga isa ini ka reklamasyon, indi kay "restorasyon" sang duta, nga ginagiit gid nagligad ni Gonzales.

Pagkatapos sini, ginsugdan sang BARM ang pagpapirma sang petisyon base sa sini nga mga natukiban kag ginpadala sa Provincial Environment Management Office (PEMO) Region 6. Sang Abril, nagkampanya man sila sa Sangguniang Panglungsod agud igiit ang ila pagpamatuk sa reklamasyon.

Sa subong, ang mga operasyon nag-untat na apang sobra na sa isa ka ektarya sang duta ang gin-*reclaim*.

Mga drayber sa Negros, nagkampanya batok sa peke nga programa sang modernisasyon

Masobra sa 700 ka mga drayber halin sa Bacolod City ang nagbuylog sa caravan-protesta batuk sa ginaproponer nga Enero 30 nga dedlayn sang konsolidasyon sang mga tradisyunal nga dyip sang nagligad nga Enero 16. Bisan nga ginpalawig ang dedlayn, ang mga drayber padayon sang ila kampanya.

Ginpalapad sang United Drivers and Operators Center (UNDOC) Piston ang ila kampanya tubtob sa Talisay City nga mga drayber, tungod ang lokal nga gobyerno nagaplano man nga mag-implementar sang plano para sa lokal nga rota nga maga-apekto sa tradisyunal nga mga dyip. Naghiwat sila sang dayalogo sa LGU nagligad nga Enero 19.

Nagkalain-lain nga talakayan pang-edukasyon ang ginhiwat sang UNDOC Piston sa *neoliberal* nga ugat sang programa sang modernisasyon, kalakip na ang room-to-room nga kampanya sa sulod sang University of St. La Salle (USLS) sa sobra sa 20 ka *classrooms* sang kolehiyo kag *senior high* nga mga estudyante nagligad nga Pebrero.

"Balita..." sundan sa pahina 15

Sa Matuod Lang...

TUMAN KA TINIKAL ang ginpahayag sang Philippine Army nga kadalag-an sang ila kampanya kontra-insurhensya sa bilog nga Negros **SA PIHAK** sang ***15 ka peke nga engkwentro*** sa isla halin ***Enero tubtob Hunyo 2024*** nga **NAGTABON** sa mga kaso sang ***pagpatay, pagpamomba, air strike kag patarasak nga pagpaniro***.

"Balita..." halin sa pahina 14

Agud mapabakud pa ang paghiliusa sa tunga sang mga drayber sa Western Visayas, ginlunsar ang NO TO PUV PHASEOUT COALITION WV nagligad nga Marso 17 sa Bacolod City.

Sang Abril 30, ang bag-o nga petsa para sa dedlayn sang konsolidasyon, sobra sa 3,000 ka mga drayber ang nagtambong sa *transport strike* kag *vigil* nga nagpadayon tubtob sa masunod nga adlaw, Mayo 1, agud sug-alawon ang Adlaw sang Kusog Pangabudlay sa isa ka protesta-caravan upod sa mga mamumugon kag iban nga mga sektor sa idalum sang hayahay sang United Labor Alliance in Negros (ULAN).

Mga Negrosanon, nagprotesta sa nagasaka nga bili sang mga balaklon kag sandigan nga mga serbisyo

Ang mga konsumedor kag iligal nga mga ginpangkakas nga mga empleyado sang Bacolod City Water District (BACIWA) ang naghiwat sang piket-rali sa atubangan sang opisina sang BACIWA-Primewater agud magprotesta sang indi maayo nga serbisyo kag mataas nga bili sang tubig sang distrito.

Sang Hunyo, ang mga konsumedor kag mga empleyado sang Central Negros Electric Cooperative (CENECO) naghiwat man sang Black Friday Protest sa atubangan sang opisina sang CENECO sa Bacolod City agud pakamalauton ang P3.26 kilowatt kada oras nga pagsaka sang presyo sang kuryente. Sa banwa sang Hinigaran, isa ka protesta nga *rally* nga gintambongan sang 1,000 ka pumuluyo ang ginhiwat man sa tunga sang sobra ka taas nga presyo sang elektrisidad sang Negros Occidental Electric Cooperative (NOCECO), kon sa diin ang presyo nagsaka sa ₱17.9605 per kwh sang Mayo halin sa ₱14.6309 sang nagligad nga bulan. AP

Kawad-on sang duta:
Ugat sang nagalala nga krisis kag terorismo sa isla sang Negros

AGRIKULTURAL ANG KLASIPIKASYON SANG PUNGSOD apang wala ginhatagan sang naga-kaangay nga pagtamod sang reaksyunaryo nga gubyerno ang mga mangunguma nga amo ang nagabug-os sa mayoriya sang populasyon Pilipino. Nagapanguna nga pwersa sa pagtikad sang duta apang sila ang masami nga gutom kag hagmak sa kaimolon tungod sa kawad-on sang matuod nga programa sa duta kag subsidyo nga kinahanglanon sa pagpa-uswag sang produksyon bisan pa sa panahon nga nagapangatubang sila sang natural nga kalamidad kag pagkawasak sang kinaiyahan.

Pila na ka siglo nga nagaluntad ang mono-polyo sang duta sa isla nga naghigot sa pumuluyong Negrosanon sa gutom kag kaimolon. Sa kabilugan nga 1.3 milyon ektarya nga kadutaan sa isla, 818,991 ka ektarya ang pribado nga pagpanag-iya kon sa diin, 665,193 ka ektarya halin diri ang may takus nga 10 ka ektarya pasaka yara lang sa kamot sang 24 porsyento nga agalon mayduta samtang ang nabilin nga 10 ka ektarya paubos ang ginapanag-iyahan sang 76 porsyento ka agalon mayduta. Ang mga dalagku nga agalon mayduta-komprador sa isla sang Negros ang nagaprodyuser sang halos 70 porsyento sang kalamay sa pungsod.

Mas nangin mapintas pa ang reyalidad sang problema sa duta sa liberalisasyon nga gintalana sang imperyalistang US, sa kalamay man ukon sa iban nga produktong agrikultural. Kabaliskaran ang sitwasyon sa diin gina-imposar sa mga mangu-nguma ang pagtanom sang pang-*export* nga mga tanom samtang nagasalig sa *imported* nga mga produkto ang pumuluyong Pilipino. Sa sini nga pamaagi, amat-amat nga nagakapatay ang pa-langabuhian sang sahing mangunguma tungod sa kapabaya sang estado sa pagpa-uswag sang ag-rikultura nga nagabuhi sa pungsodnon nga eko-nomiya.

Sa idalom sang *monocrop* nga industriya sang kalamay kon sa diin nagaluntad ang sistemang asyenda sa Negros, nagapanguna nga problema ang pagpangibabaw sang inhustisya. Ang kawad-on sang kaugalingon nga duta nga palangabuhian ang nagtulod sa sahing anakbalhas sa pagbaligya sang kusog-pangabudlay isip mga mamumugon sa uma nga amo ang sektor nga may pinakamanubo nga ginabaton nga sweldo.

Ginapaluntad nga pamaagi sa pagtrabaho amo ang pakyaw kon sa diin ginatalana ang kabi-logan nga kantidad nga mabayaran base sa ek-tarya nga wala naga-isip kon pila ka tawo ukon pila ka adlaw matapos. Masami sa isa ka mamu-mugon sa kampo nga nagatrabaho walo ka oras kada adlaw sa isa ka semana ang makalimpyo sang ₱2,000-₱2,100 kon milling season samtang ₱900-₱1,000 naman kon sira galing. Tuman ka kulang ini kon ikumpara sa ₱1,011 nga inadlaw nga basehan sang magasto sa isa ka pamilyang Negrosanon nga may lima ka katapuan.

Maathag nga indi kasan-o man pagdampigan sang reaksyunaryo nga gobyerno ang interes sang pumuluyo ilabi na sang sahing anakbalhas, tungod ini mismo ang nagapanguna nga tigtib-ong sang mapigoson kag mahimuslanon nga mga programa. Instrumento ang nagkalain-lain nga ahensya sang reaksyonaryong estado sa pag-patuman sang kontra-pumuluyo nga patakaran.

Kasubong na lang sang Department of Agrarian Reform (DAR) nga kuntani maga-patuman sang libre nga pagpanagtag sang duta nga palangabuhian para sa mga Agrarian Reform Beneficiaries (ARBs). Gingamit ang Compre-hensive Agrarian Reform Program (CARP), kag subong ang Support to Parcelization of Lands for Individual Titling (SPLIT) program, agud ipakita nga may yara sang nabalay nga programa para pakalmahon ang pag-ibwal sang kaakig sang pumuluyo. Ginakabig nga pinakamalawig, pinaka-magasto kag pinakamapiguson nga programa sa reporma sa duta ang CARP nga nagsukat sang ika-36 ka tuig sadtong Hunyo 10.

Kapid nga padihot sang rehimen US-Marcos II ang SPLIT program kag New Agrarian Eman-cipation Act (NAEA) nga nagtumod sa pagpadasig sa lubos nga pagbalik sang mga malapad nga kadutaan sa kamot sang dalagku nga agalon mayduta-komprador.

Ang SPLIT program ginpundohan sang World Bank sang $370 milyon nga bayaran sang reak-syonaryo nga gobyerno sa sulod sang 29-39.5 ka tuig. Paagi sa pagpanagtag sang indibidwal nga titulo nagadahum ang World Bank nga mas ma-

"Kawad-on..." sundan sa pahina 17

"Kawad-on..." halin sa pahina 16

tulod ang mga ARBs nga gamiton ang titulo sa ila duta bilang kolateral sa pagpangutang, kag magbaligya ukon pa-arkilahan ang duta. Sa idalum sang sistema nga gina-uyatan sang nagahari nga sahi, sigurado nga pugaon pa sini ang mga mangunguma agud mahugakom ang ila nga mga titulo sa duta.

Ginpirmahan ni Marcos Jr ang NAEA sadtong Hulyo 6, 2023. Ginagamit ini subong ni Marcos Jr para ipabula nga tigduso siya sang reporma sa duta. Apang sa pagkamatuod, pakitakita lang ang pagpanagtag sang duta ni Marcos Jr kag bisan ang iya nga ginapabugal nga NAEA tungod sa katapusan padulong gihapon ini sa kontrol ukon pag-angkon sang duta sang mga daan kag bag-o nga mga agalon mayduta, kahimbon ang mga arendador kag usurero.

Tuman ka athag nga ang SPLIT program kag NAEA nagpahapos para sa pagduso subong sang rehimen US-Marcos II sa plantasyon sang oil palm, mga proyekto sang eko-turismo kag "renewable energy," paglapad sang mga makahalalit nga minahan kag kwari, kag mga nagkalain-lain nga proyektong imprastruktora kag reklamasyon sa isla sang Negros kaupod ang todo-todo nga liberalisasyon sa pag-*import* sang agrikultura nga makapabusog sa ginhawa sang nagahari nga sahi sa masuyop nila nga ganansya.

Indi na lipod sa igtalupangod sang pumuluyong Negrosanon nga ang palangabuhian nga ginabukas sang mga *neoliberal* nga mga proyekto ang pangmadalian lang kag wala nagasolbar sang pangmalawigon nga kinahanglanon sang pumuluyo para mabuhi. Tungod sa gutom kag kapigaduhon, ginatib-ong sang mga Negrosanon ang ila tagsa ka kinamatarung kasubong sa duta, sweldo, benepisyo, kondisyon sa pamugon, kinamatarung sa pagunyon kag iban pa. Ini nga mga inisyatiba ang tikang sang pumuluyo agud nga maangkon ang hustisya sa palangabuhian nga nagakadapat nga maagum nila.

Apang sa baylo nga sabton ang mga demanda sang pumuluyo, pasismo ang balos sang estado. Pagpamahog sa kabuhi, intimidasyon, pilit nga pagpasungka, pagpang-abdak, tortyur kag extrahudisyal nga pagpamatay ang naagum sang pumuluyong nagahimakas. Nangin instrumento sang reaksyunaryong estado ang National Task Force (NTF)-Elcac, sa pagsabwag sang terorismo sa pumuluyo para paugdawon ang kalayo sang ila paghimakas.

Sa tunga sang paglala sang problema sa duta tuga sang mga atake sang neoliberalismo kag nagapadayon nga pagpamigos kag pagpanghimulos sa *monocrop* nga industriya sang kalamay sa isla sang Negros, pinaka-importante ang pagtukod, pagpalapad kag pagpabaskog sang mga organisasyon masa kag ululupod nga paghulag kag pagbato sang sahing mangunguma kag mamumugon. Kinahanglan nga mapagsik nga ibuyagyag kag batoan ang mga kontra-mangunguma nga mga patakaran kag neoliberal nga mga padihot nga ginaduso sang rehimen US-Marcos Jr.

Ang gin-isa nga kusog, kaisog kag determinasyon sang pumuluyong Negrosanon ang magapalayas sa mapiguson kag mahimuslanon nga agalon mayduta, dalagku nga komprador burgesya kag burukrata kapitalista nga nagbaligya sang pungsod sa mga dumuluong. Paagi sini, mas magbakud pa ang basehan sang pumuluyo sa paglunsar sang armadong paghimakas nga isa ka inaway sang mangunguma nga ginasulong sang New People's Army. AP

Visayas News

NPA-Western Samar naglunsar sang mga taktikal nga opensiba

SADTONG HUNYO 23, GINHARAS SANG Arnulfo Ortiz Command-New People's Army Western Samar (AOC-NPA) ang mga pasista nga soldado sang 87th IB sa Brgy. Nagbac, Jiabong, Samar. Napatay sa opensiba sang NPA si Sgt. Leo Jabinar.

Samtang, gin-isnayp sang mga Pulang hangaway sang AOC-NPA ang tropa sang 87th IB nga nagkampo sa sulod sang Sityo San Pedro, Brgy. Poblacion 3, San Jose de Buan, Samar, sadtong Hunyo 9, agud magtukod sang detatsment sa lugar. Napatay sa pagpa-ulan sang bala sang mga hangaway sang pumuluyo si Corporal Marvin Calvintos kag madamo pa ang mga pilason.

Gin-ambus naman sadtong Mayo 14, alas 9:00 sang aga, sang yunit sang AOC-NPA ang tropa sang 3rd IB nga naggwa sa ila kampo sa Brgy. Gayon-dato, San Jorge, Western Samar agud maligo. Nakuha sa amo nga ambus ang isa ka riple nga R4, samtang napatay ang isa ka soldado kag napilasan ang isa pa.

Sa amo gihapon nga bulan antes pa sa ambus, ginharas man sang AOC-NPA ang mga kampo sang CAFGU sa Brgy. Santo Niño, Motiong kag Brgy. San Fernando, Jiabong, tanan sa Samar, nga nagresulta sa pagkapatay sang isa ka soldado kag isa ka elemento sang CAFGU.

Lawig na nga panahon nga militarisado sang 8th ID ang isla sang Samar. Grabe ka pintas ang mga militar halimbawa ang ila pagpanganyon sa nabukid nga bahin sang San Jose de Buan para makatimalos sa pag-isnayp sang mga Pulang hangaway sa ila tropa. Lapnagon man sa isla ang mga kaso sang pagpamomba, pagpaniro, blokeyo sa pagkaon kag palangabuhian kag sekswal nga pagpang-abusar sang mga soldado. AP

Banwa sa Iloilo, gin-airstrike sang 61st IB

NATUBLAG ANG TULOG SANG PUMULUYO sang Torocadan, Dongoc kag Langca, mga barangay sa banwa sang San Joaquin, 55 kilometro halin sa Iloilo City, sadtong Pebrero 28 sang nakabati sang mga paglupok kag nakabatyag sang pagtay-og sang duta mga alas 3:00 sang kaagahon.

Gin-*airstrike* sang 61st IB ang mga nabukid nga bahin sang nasambit nga mga barangay gamit ang indi magnubo sa apat ka *fighter jet* nga nagpanghulog sang 500 ka libras nga bomba. Ginsundan man ini sang pagpang-istraping sang mga helikopter kag pagpangbomba gamit ang mga kanyon.

Ginpanginwala ni BGen. Michael Samson, kumander sang 61st IB, ang *airstrike* kag ginpilit nga "*direct strike*" sang mga kanyon ang ila ginhimo matapos kuno ang engkwentro sa tunga sang ila nga tropa kag NPA sa Brgy. Lomboyan.

Apang, lubos nga gintindogan sang pumuluyo kag mismo sang kapitan sang Brgy. Lomboyan ang ila nakita nga mga jet fighter nga naghulog sang mga bomba.

Tatlo ka Pulang hangaway ang ginreport nga na-martir sa nasambit nga pagpangbomba. AP

5 ka mga hors de combat, ginpatay sang 47th IB kag PNP sa Bohol

BRUTAL NGA GINPATAY SANG MGA kombinado nga tropa sang 47th IB kag Philippine National Police (PNP) ang lima ka mga Pulang hangaway nga sanday Domingo Compoc (Ka Silong/ Laser), Alberto Sancho (Ka Juaning), Hannah Jay Cesista (Ka Maya), Parlito Segovia (Ka Aldrin), kag Marlon Omosura (Ka Darwin) sadtong Pebrero 23 sang aga, sa Sityo Matin-ao 2, Brgy. Campagao, Bilar, Bohol.

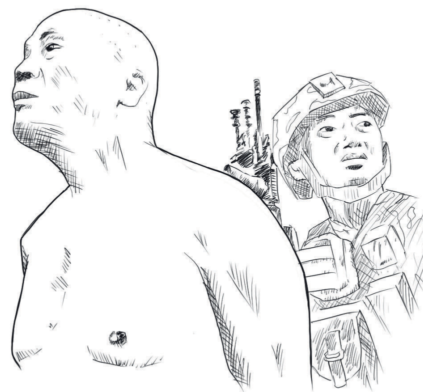
Buhi pa sila sang gindakop sang mga soldado kag pulis. Gintortyur, ginpaligid sa lunang kag pagkatapos, gintiro sila magluwas kay Ka Laser. Ginbuno sa liog kag ginriri ang tiyan ni Ka Laser nga nangin kabangdanan sang iya kamatayon. Antes siya ginpatay, nakuhaan sang piktyur si Ka Laser nga nakagapos ang kamot sa likod kag ginuyatan sang isa ka soldado.

Ginpalapta sang mga militar kag pulis nga napatay sa engkwentro ang lima ka mga Pulang hangaway apang gintindogan sang mga residente sa lugar nga wala sang engkwentro nga natabo.

Sa pahayag sang Communist Party of the Philippines (CPP), mabaskog nga ginkondenar ang pagpatay sang 47th IB kag PNP sa lima ka Pulang hagaway. Suno kay Ka Marco Valbuena, pangulo nga opisyal sang impormasyon sang CPP, dapat nga manabat ang liderato sang AFP kag PNP ilabi na si Marcos mismo sa ila krimen sa inaway kag pagalagson kag silotan sila.

Nagapakig-isa man ang Apolinario Gatmaitan Command-New People's Army Negros Island (AGC-NPA) sa pagkondenar sa ginhimo sang 47th IB kag PNP. Ginpasidunggan sini sila Ka Laser kag Ka Juaning sa ila kontribusyon sa pagpauswag sang rebolusyonaryo nga kahublagan sa isla sang Negros.

Samtang, gindayaw sang Kabataang Makabayan (KM)-Negros si Ka Maya sa iya dedikasyon sa pagserbi sa masang ginapigos kag ginahimuslan. Isa ka abogada si Ka Maya apang ginpili niya nga magpakigbahin sa armado nga paghimakas. AP

Kaso sang 2 ka patay nga mga HR defenders, gindula sang korte

SANG HUNYO 24, GINDESISYONAN SANG Regional Trial Court-Branch 74 sa Cebu City ang pagdula sang mga akusasyon sa pagsuporta sa terorismo paagi sa kwarta batok sa duha ka nagtaliwan nga mga *human rights defenders* ukon sumalakdag sang tawhanon nga kinamatarung.

Ang napatay na nga mga progresibo nga sanday Geraldine Labradores kag Msgr. Merlin Logronio kabahin sa 27 ka mga aktibista kag mga *development worker* nga may angot sa Community Empowerment Resource Network (CERNET) nga ginpasakaan sang kaso sang Department of Justice (DOJ) kag Armed Forces of the Philippines (AFP) sa paglapas sang Republic Act 10168, ukon Terrorism Financing Prevention and Suppression Act of 2012.

Suno sa Alliance for the Advancement of People's Rights (KARAPATAN) Central Visayas nga kon wala nagpatarasak ang DOJ kag AFP sa paglagas sa CERNET, isa ka matuod nga *non-government organization* nga nagabulig sa nagkalain-lain nga mga organisasyon sang pumuluyo sugod 2001, "mabal-an tani sang duha ka demonyo (DOJ kag AFP) nga dugay na napatay bangud sa sakit sanday Labradores kag Logronio antes pa sila nagresolba nga magpasaka sang hinimo-himo nga kaso sa korte sadtong Mayo batok sa mga labi nga talahuron nga mga indibidwal."

Kompyansa ang Karapatan Central Visayas nga sa katapusan, ang mga hinimohimo sang DOJ kag AFP nga mga kaso batok sa mga *development worker* "sa ulihi makaagom sang nagakaigo nga kapalaran sa basurahan sang kasaysayan." AP

Pulang Saludo!

Tabugon5: Ginahandom kag ginpalangga sang masang ginapigos kag ginahimuslan

SA SINI NGA ARTIKULO, GINADUMDOM naton ang kabuhi sa lima ka mga Pulang hangaway nga hors de combat nga ginmasaker sang 47th IB samtang nagasakay sa gin-arkilahan nga traysikol sa dalanon sang Sityo Lubi, Brgy. Tabugon, Kabankalan City, Negros Occidental sadtong Setyembre 21, 2023 sang gab-i. Lakip sa napatay ang drayber sa ila gin-arkilahan nga traysikol.

Mga istap sang medikal halin sa Armando Sumayang Jr Command-New People's Army (ASJC-NPA) sila Ka Rekoy, Ka Goring, kag Ka Joyce samtang nag-*medical leave* ang anum ka bulan nga nagabusong nga si Ka Diane upod sa iya bana nga si Ka Bravo.

Aktibo kag puno sang entusyasmo nga nag-serbisyo sila sa mga kaupod kag masa. Ginahandom kag ginapalangga, ang ila kontribusyon sa rebolusyon indi madula sa pamensaron sang kadam-an nga masang ginapigos kag ginahimuslan.

Ka Rekoy

Si Ka Rekoy (Bobby Perez), masobra 30 ang edad, nabun-ag sa Brgy. Gatuslao, Candoni, Negros Occidental. Halin sa sahi nga imol nga mangunguma. Samtang naga-eskwela, nagapanguling siya agud makabulig sa panginahanglanon sang iya pamilya. Nangin katapo si Ka Rekoy sang Kabataang Makabayan (KM) sa lokalidad.

Sang nag-komit nga mag-pultaym si Ka Rekoy sadtong 2009, ubos kusog niya nga gintungdan ang mga tahas nga natalana sa iya. Nangin kabahin siya sa komite sang produksyon, nangin iskwad lider kag sa ulihi, istap sang medikal.

Mapisan kag mahilig si Ka Rekoy sa kultural nga hilikuton. Kilala nga mahilig sa gitara kag naga-komposo man siya sang mga kanta kag tula. Maayo man siya sa politikal nga hilikuton kag sa linyang masa.

Ka Goring

Ginbun-ag si Ka Goring (Mario Mullon), 60 anyos, sa Brgy. Bulwangan, San Carlos City, Negros Occidental sa pamilya nga imol nga mangunguma. Sadtong 2005, nagsalhin ang bilog niya nga pamilya sa Candoni. Mayor nila nga pangabuhian ang panguma kag pamugon sa kampo.

Subang sa anum ka mag-ulutod kag nagdaku siya sa rebolusyonaryo nga pamilya. Wala nakaeskwela bangud nagtimbang sa iya pamilya. Nakapangasawa kag may tatlo ka kabataan si Ka Goring.

Nagpultaym si Ka Goring sa panahon sang dekada 80 kag nakapahuway. Naangotan siya liwat sang mga kaupod sadtong 2002 kag nagpultaym balik sadtong 2011.

Opisyal sang medikal si Ka Goring kag madamu ang iya nabuligan nga mga kaupod kag masa. Mapisan siya, hipuson kag mabuot nga kaupod. Grabe siya nga magkabalaka sa mga kaupod kag masa ilabi na sa hambalanon medikal. Matutom nga magbasa sang libro si Ka Goring, ilabi na sa pang-medikal nga mga topiko. Maayo man siya sa linyang masa.

Ka Joyce

Halin sa sahing mangunguma si Ka Joyce

Tabugon5..." sundan sa pahina 21

"Tabugon5..." halin sa pahina 20

(Janice Flores), 22 anyos, sa Brgy. Buenavista, Himamaylan City, Negros Occidental. Nakagradwar siya sa elementarya kag nag-obra sa sulod balay sa isa ka panahon.

Tuig 2020 sang nag-desisyon si Ka Joyce nga mag-pultaym matapos ang iya nga integrasyon sa NPA upod sa madamu nga pamatanon sa ila nga lugar. Nakapamana siya sa sulod sang NPA kag may isa ka bata.

Hipuson ang kinaiya, apang manami kon istoryahon kay palakadlaw, pisan kag wala nagabalibad sa mga tahas si Ka Joyce. Nangin giya pampolitika siya sa iskwad kag nangin katapo sang medikal istap.

Ka Bravo

Si Kaupod Bravo (Alejo de los Reyes), 28 anyos, nabun-ag sa Brgy. Buenavista, Guihulngan City, Negros Oriental. Naghalin siya sa sahi nga manubo sa nahanunga nga mangunguma. Lima sila ka mag-ulutod, tatlo ka lalaki kag duha ka babaye. Nagtimbang si Ka Bravo sa iya pamilya sa pagpanguma kag nangin drayber sang habal-habal para sa dugang nga kita. Nangin katapo siya sang KM sa ila lokalidad.

Nag-pultaym si Ka Bravo sadtong 2016 kag nadeploy sa tuig 2017 sa sur nga bahin sang Negros. Sa sulod sang pito ka tuig niya nga lubos panahon nga pag-alagad sa masa, nagtindog siya bilang iskwad lider kag sa ulihi, nangin vice platun lider. Paladugsing si Ka Bravo sa mga kaupod apang seryoso kon magpatuman sa mga rebolusyonaryo nga mga tahas.

Maisog si Ka Bravo sa pag-atubang sang kaaway kag nagpakita sang kabalaka sa mga kaupod ilabi na sa ikaayong lawas. Ginpangibabawan niya ang pagpangumbinsi sang iya pamilya bangud namuklat siya sa kahustuhon kag pagkamakatarunganon sa rebolusyon.

Upod ni Ka Bravo nga napatay ang iya nagabusong nga asawa nga si Ka Diane.

Ka Diane

Ginbun-ag si ka Diane (Melissa de la Peña), 21 anyos, sadtong Oktubre 19, 2001 sa Brgy. Inayawan, Cauayan, Negros Occidental. Halin siya sa sahing manggaranon nga mangunguma kag katimbang man siya sa produksyon sa pagkopras kag pag- atipan sang ila nga kasapatan. Impluwensyado sang rebolusyonaryo nga kahublagan ang iya nga pamilya. Grade 9 ang natapos ni Ka Diane sa pag-eskwela.

Nag-pultaym si Ka Diane sadtong 2020. Mapisan, mabinuligon siya kag indi matinalakanon sa mga hilikuton. Bukas siya sa mga sugyot kag bulig sang mga kaupod. Mahilig magluto, magtuon kag maayo man siya sa kultural nga hambalanon.

Nangin instruktor si Ka Diane sa pagtuon sang PADEPA, finance and logistics officer (FLO) sang platun kag sa ulihi, medikal opiser man sang platun. AP

Mga Bituon

ni Ka Sisa

Nagabanaag ka sa kagab-ihon
Sa dalan nga amon bagtason
Kaangay sa suga nga indi mapalong
Kasisidmon...kaagahon nangin iwag ka namon.

Ikaw ang kalibutanon nga kaalam sa amon pagpadayon
Bisan pa man sa sakripisyo, kabudlayan kag kamatayon
Maga-usbong kag magabun-ag sang mga bag-o nga lapsag
Matinggas nga binhi para sa amon buasdamlag.

Sila magasugpon, maghimakas kag magpanday
Sang isa ka balay nga sulhay kag mahilway
Gikan sa daan, mapi-ot, gamay kag mabudlay
Mapaluntad ang puluy-an nga may pagka-alalangay.

Mga bituon, madula ka man, ang magapabilin
Sa pamaagi, panindugan kag panan-awan magaserbe
Sa malapad nga uma kag pusnga sang makina, nagaupod ka
Armasan ang tanan...lupigon ang agalon kag kapitalista.

Adlaw gab-i ara ka sa amon...mainit ka sa amon balatyagon.
Bug-os nga kalibutan ginahanduraw...ginpasidunggan ka
Bulawanon nga taliba, luthang kag bangkaw sang kadam-an ikaw ginatib-ong
Tubtob kaagahon kag pagpabanag-banag ikaw ang amon ginahandum. AP

Ano ang himuon kon maglupok ang bulkan?

ANG PAGLUPOK SANG BULKAN NAGADALA sang peligro sa kabuhi kag palangabuhian sang pumuluyo. Ang aso nga gin-abuga sini, magatuga sang pulmo-respiratory nga sakit sa mga pumuluyo kag sapat kon makahaklo sang abo (ashfall) sa malawig nga panahon. Makatuga man ang abo sang kahalitan sa mga pananom sang mangunguma, mga pagkabutang kag istruktura. Kaangay sa paglupok sang Bulkan Kanlaon sadtong Hunyo 3 nga nag-apekto sa mga pumuluyo sa isa ka syudad sa Negros Oriental kag isa ka syudad kag anum ka banwa sa Negros Occidental, malahalon nga mahatagan sang giya ang pumuluyo kon ano ang dapat nga pagahimuon kon magalupok ang bulkan.

Antes ang ashfall:

• mamati sang balita/abiso sa radyo, telebisyon kag *social media* sa awtoridad kon may paglupok sang bulkan.

• ipreparar ang *emergency supply* kag ibutang sa lugar nga dali lang makuha. Ini ang mga gamit nga isulod sa *emergency kit*:

> *first aid kit* lakip na mga bulong, tubig, pagkaon (delata), flashlight, extra battery, radyong de-baterya, kandila, *lighter* ukon posporo, pito, *face mask*, alcohol, kwarta, kutsilyo, pisi (indi magnubo sa 7 metro ang kalabaon)

> habol, bayo, gamit personal, mga kinahanglanon sang bata

> importante nga dokumento kag listahan sang mga numero nga makontak panahon sang emerhensya, hibaloon ang lokasyon sa erya sang ebakwasyon sa nahamtangan nga lugar

> Magpreparar sang mga *face mask* o tinlo nga tela kag antipara o lente (*goggles*) para proteksyon sang mata.

> Magbilin sang pagkaon kag tubig sa mga sapat.

> Sa mga may bata nga estudyante, hibaloon ang plano pang-emerhensya sang eskwelahan.

Samtang may ashfall:

• Pirme nga mamati sa balita/abiso kabahin sa paglupok sang bulkan.

• Dapat magkalma. Magpabilin sa sulod sang balay. Tabonan ang ilong kag baba gamit ang *face mask* ukon basa nga tela.

• Siradohan ang mga bintana kag pwertahan sang balay kag kon may salakyan, ipahigad ini.

• Magbutang sang basa nga tuwalya ukon tela sa alabrihan sang bintana kag pwertahan.

• Isulod ang mga binuhi nga sapat sa ila balay-balay ukon sa sulod sang balay.

• Hugasan sang maayo ang mga lulutuon antes lutuon kag hugasan man ang prutas antes kaunon.

• Siradohan ang sudlanan sang tubig kag mga pagkaon

• Kon maggwa, magsuksok sang *face mask* kag antipara ukon lente (*goggles*) para proteksyon sang mata.

• Kon nagamaneho sang salakyan, magpahigad sa karsada para malikawan ang grabe nga abo.

Pagkatapos sang ashfall:

• Kuhaon ang mga natipon nga abo sa atop. Pagkatapos sini, hugasan ang atop kag alagyan sang tubig.

• Bas-on sang tubig ang mga bintana kag pwertahan sang balay kag salakyan antes ini tinluan gamit ang habon kag alabaab nga tubig.

• Tipunon kag dalhon ang abo nga layo sa alagyan sang tubig para malikawan ang pagbara kag indi mahigkoan ang tubig.

• Pabukalan sang maayo ang tubig antes inumon.

• Hugasan ang mga hilamon antes ipakaon sa mga sapat.

• Labhan ang mga bayo nga natapikan sang abo.

• Trapuhan ang mga pagkabutang sa balay para makakas ang mga abo. Samtang nagatinlo, tabonan ang ilong, baba kag proteksyonan ang mata. AP

Ginkuha halin sa DOST-PHIVOLCS